

Krzysztof Józwiak
Dyrektor
Narodowego Centrum Nauki
ZRP.051.3.2025

Kraków, 17 lipca 2025 r.

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na petycję złożoną w Narodowym Centrum Nauki w dniu 17 kwietnia 2025 r., zawierającą następujący postulat:

- sprecyzowania przepisów wytworzonych w NCN w kwestii obligatoryjnego egzekwowania czasu trwania projektu zawartego we wniosku o przyznanie grantu,

przedstawiam stanowisko Centrum.

Po zapoznaniu się z treścią petycji, stwierdzono, że spełnia ona wymogi formalne określone w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 870), a przedstawiony w petycji ww. postulat został wnikliwie przeanalizowany.

Umowa o finansowanie i realizację projektu badawczego pomiędzy Centrum a jednostką naukową, której zostały przyznane środki finansowe na realizację projektu badawczego oraz kierownikiem projektu (jest to trójstronna umowa grantowa), zostaje zawarta na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 153 z późn. zm., dalej: „ustawa o NCN”). W umowie tej określa się, zgodnie z ust. 2 przywołanego przepisu, m.in. termin realizacji projektu badawczego. Ma to miejsce w każdej umowie grantowej zawieranej przez Centrum. Należy jednak podkreślić, że ustawa o NCN nie określa w sposób bezwzględnie obowiązujący terminów realizacji poszczególnych rodzajów projektów badawczych, pozostawiając tę kwestię do ustalenia stronom umowy. Nie budzi wątpliwości, że umowa grantowa jest umową z zakresu prawa prywatnego, a więc zastosowanie do niej znajdują stosowne przepisy Kodeksu Cywilnego (dalej: „KC”), z jedną z fundamentalnych zasad cywilistycznych, t.j. zasadą swobody umów, wyrażoną w art. 353¹ KC. W myśl tego przepisu, strony mogą ułożyć stosunek prawny w dowolny sposób, byleby jego treść nie sprzeciwiała się przepisom prawa, zasadom współżycia społecznego ani właściwości (naturze) zawieranego węzła obligacyjnego. Centrum kierując się

doświadczeniem w zakresie natury badań naukowych, logiką i uzasadnionym interesem społecznym, a także racjonalnie uzasadnionymi argumentami środowiska naukowego, uznało, że konieczne jest stworzenie regulacji prawnych, na podstawie których strony umowy grantowej będą miały możliwość przedłużenia okresu realizacji projektu badawczego. Za takim rozwiązaniem przemawia przede wszystkim skomplikowane przedsięwzięcie będące przedmiotem umowy grantowej. Projekt badawczy przewidujący prowadzenie ambitnych, skomplikowanych, wieloletnich badań naukowych, bardzo często napotyka przy jego realizacji szereg problemów i komplikacji, które wymagają rozwiązania wypadkowych zagadnień badawczych. Nie oznacza to jednak, że projekt jest realizowany w sposób niewłaściwy czy nierzetelny. Finansowanie ze środków publicznych nauki na najwyższym poziomie, tj. projektów badawczych, których wyników i terminu ich osiągnięcia nie da się z całą pewnością przewidzieć co do dnia, wymaga podejścia indywidualnego, a interes społeczny każe przede wszystkim stworzyć grantobiorcom warunki finansowe i prawne gwarantujące możliwość doprowadzenia projektu badawczego do końca i opublikowania wartościowych i często przełomowych efektów realizacji. Badania naukowe często charakteryzują się nieprzewidywalnością oraz występowaniem sytuacji losowych i okoliczności niezależnych od beneficjentów, które mogą mieć wpływ na przebieg projektu i termin jego zakończenia. Z tych względów umowy grantowe zawierają regulacje przewidujące możliwość modyfikowania czasu realizacji projektów, co jest niezbędne ze względu na specyfikę działalności badawczej.

W ocenie NCN, wprowadzenie obligatoryjnego i sztywnego egzekwowania czasu trwania projektów zawartego we wnioskach o ich finansowanie mogłoby znacząco utrudnić realizację badań oraz ograniczyć możliwość elastycznego reagowania na zmieniające się warunki pracy naukowej.

W związku z tym Centrum nie bierze pod uwagę eliminacji z treści umów grantowych zapisów pozwalających stronom umowy grantowej zmianę (w szczególności wydłużenie) okresu realizacji projektu. Aktualnie, co do zasady, maksymalnym dopuszczalnym umownie okresem realizacji projektu badawczego jest okres 72 miesięcy, co nie stanowi okresu odbiegającego od maksymalnych okresów realizacji grantów dopuszczalnych w innych europejskich agencjach grantowych.

Mając na uwadze powyższe, postulowana zmiana regulacji nie może zostać uwzględniona.

Z wyrazami szacunku
Krzysztof Józwiak
Dyrektor
Narodowego Centrum Nauki